

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 2-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 2-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafuz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исмадова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Ismatova Kamola Azizjon qizi

Profi Universiteti Navoiy filiali

Psixologiya yoʻnalishi 2-bosqich talabasi

BOLA PSIXIK TARAQQIYOTIDA OILANING AHAMIYATI

Annotatsiya. Mazkur maqolada bolaning psixik rivojlanishida oilaning tutgan oʻrni ilmiy-nazariy jihatdan yoritib beriladi. Oilaviy muhit, ota-ona munosabatlari va tarbiya uslublarining bolaning emotsional barqarorligi, shaxsiy shakllanishi va ijtimoiy moslashuviga taʼsiri tahlil qilinadi. Shuningdek, sogʻlom va nosogʻlom oilaviy muhit sharoitida bolaning psixik rivojlanish xususiyatlari psixologik nazariyalar asosida asoslab beriladi va ilmiy xulosalar chiqariladi.

Kalit soʻzlar: oila, bola psixik taraqqiyoti, oila muhiti, tarbiya, psixologik barqarorlik, ota-ona munosabatlari.

Аннотация. В данной статье освещается роль семьи в психическом развитии ребёнка с научно-теоретической точки зрения. Анализируется влияние семейной среды, отношений родителей и стилей воспитания на эмоциональную устойчивость, личностное становление и социальную адаптацию ребёнка. Кроме того, особенности психического развития ребёнка в условиях здоровой и нездоровой семейной среды обосновываются на основе психологических теорий, и делаются научные выводы.

Ключевые слова: семья, психическое развитие ребёнка, семейная среда, воспитание, психологическая устойчивость, родительские отношения.

Annotation. This article examines the role of the family in a child's psychological development from a scientific and theoretical perspective. It analyzes the impact of the family environment, parental relationships, and parenting styles on a child's emotional stability, personal growth, and social adaptation. Furthermore, the characteristics of a child's psychological development in healthy and dysfunctional family environments are substantiated based on psychological theories, and scientific conclusions are drawn.

Key words: family, child psychological development, family environment, upbringing, psychological stability, parent-child relationships.

Bugungi kunda jamiyatimizda yosh avlodni jismonan hamda ruhan yetuk shaxs sifatida voyaga yetkazish asosiy vazifamiz sifatida qaraladi. Yosh avlod kamol topishida oiladagi muhit, ota-ona munosabati va tarbiya bola psixik rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

Oila tarbiyasi - oilada ota-ona, vasiy yoki katta kishilar tomonidan bolalarni tarbiyalash. Yosh avlodning har tomonlama rivojlanishida muhim oʻrin tutadi. Oila tarbiyasida doimiy tarbiyaviy taʼsirchan kuch - oilada ruhiy xotirjamlik, samimiy munosabat, ota-ona obroʻsining yuqori boʻlishi, bolalarga talab qoʻyishda oila kattalari oʻrtasidagi birlikning saqlanishi, bola shaxsini mehnatga tarbiyalashga alohida eʼtibor berish, bolani sevish va izzatini joyiga qoʻyish, oilada qatʼiy rejim va kun tartibini oʻrnatish, bolaning yosh va shaxsiy xususiyatlarini hisobga olish, boladagi oʻzgarishlarni kuzatib borish, undagi mustaqillikka intilish va tashabbuskorlik sifatlarini qoʻllab-quvvatlash kabilar misol boʻladi, Oila qanchalik tartibli, uning aʼzolari oʻrtasidagi munosabat samimiy boʻlsa, oila tarbiyasi ham shunchalik muvaffaqiyatli boʻladi Milliy va maʼnaviy qadriyatlar oilaviy tarbiyaning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ota-onalar tomonidan bolaga singdirilgan axloqiy meʼyorlar, kattalarga hurmat, mehnatsevarlik va vatanparvarlik tushunchalari bolaning maʼnaviy qiyofasini

shakllantiradi. Bu qadriyatlar bolaning shaxsiy pozitsiyasi va hayotga bo‘lgan munosabatini belgilab beradi hamda uning psixik barqarorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.[1]

Darhaqiqat, oilaning ijobiy psixologik muhiti, ota-onaning mehr-muhabbati, farzandga bo‘lgan iliq munosabati, samimiy muloqoti, ruhan qo‘llab-quvvatlash va himoya bola shaxsi tarkib topishining boshlang‘ich poydevori hisoblanadi. Bola o‘z shaxsini birinchi marta oilaviy muhitda sinab ko‘radi. Ota-onaning samimiyligi, uning ehtiyojlarini tushunishi va harakatlari bolaning ruhiy salomatligini ta’minlab, shaxs sifatida mustahkam rivojlanishiga yordam beradi.

Faqatgina ham jismonan, ham ma’nan sog‘lom ota-onadan sog‘lom farzand dunyoga keladi - ya’ni ota-onaning ruhiy va ma’naviy holati, ularning tayyorgarligi bola psixik va jismoniy rivojlanishida asosiy omil bo‘ladi. So‘nggi yillarda olib borilgan ilmiy izlanishlar oiladagi ruhiy zo‘riqish, ota-onaning stress holati va emotsional sovuqligi bolaning psixik rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatishini isbotlamoqda. Doimiy stressli muhitda ulg‘aygan bolalarda depressiv holatlar, tajovuzkorlik va ijtimoiy chekinish kuzatiladi. Aksincha, mehrga asoslangan oilaviy muhit bolaning psixologik immunitetini kuchaytiradi. Oila muhitining sifati bolaning o‘qishga bo‘lgan munosabatida ham muhim omil hisoblanadi. Ota-onaning bolaning bilim olishiga bo‘lgan qiziqishi, uni rag‘batlantirishi va qo‘llab-quvvatlashi bolaning o‘quv motivatsiyasini kuchaytiradi. Psixologik jihatdan qulay oilaviy muhitda tarbiyalangan bolalarda bilimga chanqoqlik va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalari yaxshiroq rivojlanadi.[2]

Agar bola nosog‘lom (disfunktsional) oilada tarbiya olsa - ya’ni ota-ona bilan muloqot va his-tuyg‘u qo‘llab-quvvatlash yetishmasa - bu bolaning ijtimoiy adaptatsiyasi, psixologik holati va shaxsiy rivojlanishida muammolarga olib keladi. “Sog‘lom muhit” sharti shaxsiy rivojlanishning muhim omili deb ko‘rsatilgan. Oilada emotsional barqarorlikning mavjudligi bolaning stressga chidamliligini oshiradi. Ruhiy jihatdan sokin va qo‘llab-quvvatlovchi muhitda ulg‘aygan bolalar hayotdagi qiyinchiliklarga moslashuvchanroq bo‘lib, muammolarni hal qilishda ijobiy strategiyalardan foydalanadi. Doimiy kelishmovchilik va beqarorlik hukmron bo‘lgan oilalarda esa bola xavotirli bo‘lib ulg‘ayadi, bu uning psixik rivojlanish sur‘atiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.[3]

Bola ruhiy va hissiy dunyosini qurar ekan, ota-onaning o‘zaro munosabati, kayfiyati va hissiyotlarini bola o‘z ichki dunyosiga uyg‘unlashtiradi. Shu sababli, har bir oila farzandning barkamol shaxs sifatida shakllanishida mas’ul ekanligini unutmasligi lozim

Bowlby’ning bog‘lanish nazariyasiga ko‘ra, bola uchun eng muhim omil bu-xavfsizlik va bu tuyg‘u ko‘p jihatdan ota-ona o‘rtasidagi sog‘lom munosabatga asoslangan. [4]

O‘zbekistonlik olimlardan A.Jo‘rayev, G.Juraev va M.Qodirovalar tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, doimiy janjallar, zo‘ravonlik holatlari va ota-ona o‘rtasidagi sovuq munosabatlar bolalarda xavotir, qo‘rquv, tushkunlik va ijtimoiy izolyatsiyaga olib kelishi mumkin. Oila bolaning tashqi salbiy ta’sirlardan himoyalovchi psixologik makon vazifasini bajaradi. Mehr-muhabbat va ishonchga asoslangan oilada bola o‘z muammolari bilan yolg‘iz qolmaydi, balki ularni ota-ona bilan birgalikda hal qilishni o‘rganadi. Bu holat bolaning ichki barqarorligini mustahkamlab, kelajakda mustaqil va mas’uliyatli shaxs sifatida shakllanishiga zamin yaratadi.[6]

Ota-ona nizoli vaziyatlarda, kelishmovchiliklarda vaziyatni sog‘lom va konstruktiv tarzda hal qilsa, bola muammoni tahlil qilish, hissiy boshqaruv va mas’uliyatni o‘rganadi. Bola o‘zini xavfsiz his qilgan oilada psixik jihatdan barqaror rivojlanadi. Barqarorlik-bolaning o‘zini ishonchli his qilishi va jamiyatda mustahkam turishi uchun zarur shartdir.

Har bir qaror va muloqot farzandning ichki dunyosini boyitadi, u hissiy va aqliy jihatdan o‘sadi, shaxs sifatida tarkib topadi. Bolaning o‘zini anglashi va ichki motivatsiyasi oiladagi ruhiy qo‘llab-quvvatlashga bog‘liq. Ota-ona, yaqinlar unga ishonishi, muvaffaqiyati va xatolarini sabr bilan

qabul qilishi natijasida o‘z kuchiga ishongan, psixik taraqqiy etgan, ma‘nan va jismonan yetuk, o‘zini rivojlantirishga intiluvchi shaxsga aylanadi. Bola qalbiga oilaning iliq so‘zi, mehribon nigohi o‘ziga xos nur bag‘ishlaydi, shu nur orqali uning hayot yo‘li yorib boradi.

Oila-bu faqatgina qonuniy yoki qon orqali bog‘langan muhit emas, bu bolaning ichki dunyosini tarbiyalovchi, unga hayotga bo‘lgan ishonch va quvvat beruvchi eng muhim maskandir.

Psixologik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, oilaviy tarbiya uslublari bolaning psixik rivojlanish sur‘ati va sifatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Avtoritar tarbiya uslubi hukmron bo‘lgan oilalarda bolalarda xavotir, o‘ziga ishonchsizlik va ichki ziddiyatlar ko‘proq uchraydi. Demokratik tarbiya uslubiga ega oilalarda esa bola mustaqil fikrlash, hissiy barqarorlik va ijtimoiy faollik sifatlarini muvaffaqiyatli shakllantiradi. Liberal tarbiya esa ba‘zan bolaning mas‘uliyatsizligi va ijtimoiy me‘yorlarga moslashishda qiyinchiliklar keltirib chiqarishi mumkin.

Bronfenbrennerning ekologik tizimlar nazariyasiga ko‘ra, oila bolaning eng yaqin va ta‘sirchan rivojlanish muhiti - mikrotizim hisoblanadi. Aynan oilada bola ilk ijtimoiy tajribani, muloqot ko‘nikmalarini va emotsional javob reaksiyalarini egallaydi. Agar oiladagi muhit barqaror va qo‘llab-quvvatlovchi bo‘lsa, bola keyingi ijtimoiy tizimlarga (maktab, tengdoshlar guruhi, jamiyat) muvaffaqiyatli moslashadi.[5]

Ota-onaning emotsional intellekti bolaning psixik rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. O‘z hissiyotlarini anglay oladigan, ularni boshqarish va ifodalashni biladigan ota-onalar bolaga sog‘lom emotsional namuna bo‘lib xizmat qiladi. Natijada bola o‘z his-tuyg‘ularini tanish, ularni to‘g‘ri ifodalash va boshqarish qobiliyatini erta yoshdan shakllantiradi. Emotsional savodxonlikka ega oilalarda ulg‘aygan bolalarda stressga chidamlilik va ijtimoiy moslashuv darajasi yuqori bo‘ladi.

Oila a‘zolari o‘rtasidagi muloqot sifati bolaning nutqiy, kognitiv va ijtimoiy rivojlanishiga kuchli ta‘sir ko‘rsatadi. Ochiq, samimiy va hurmatga asoslangan muloqot muhitida bola o‘z fikrini erkin ifodalashga o‘rganadi. Psixologlar ta‘kidlashicha, oilada doimiy tanqid va keskin ohangda muloqot qilinishi bolaning ichki xavotirini kuchaytiradi, bu esa o‘z-o‘zini past baholashga olib kelishi mumkin. Aksincha, qo‘llab-quvvatlovchi muloqot bolaning psixik rivojlanishini jadallashtiradi.

Erta bolalik davri (0–6 yosh) psixik taraqqiyotning eng muhim bosqichi hisoblanadi. Aynan shu davrda bola atrof-muhitni his qilish, idrok etish va unga moslashish jarayonlarini oilaviy muhit orqali amalga oshiradi. Piaget nazariyasiga ko‘ra, bolaning bilish jarayonlari aynan faol muloqot va tajriba asosida shakllanadi. Oila tomonidan yaratilgan qulay sharoit bolaning aqliy jarayonlari - xotira, tafakkur va tasavvurning rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Bolaning shaxs sifatida shakllanishida oilaviy qadriyatlar muhim tayanch vazifasini bajaradi. Oila tomonidan berilgan axloqiy me‘yorlar, hayotiy qarashlar va munosabatlar tizimi bolaning o‘zini anglash jarayonida asos bo‘lib xizmat qiladi. Psixologik nuqtayi nazardan, bola o‘zini kim ekanligini, jamiyatda qanday o‘rin egallashini dastlab oilaviy rollar orqali tushunadi. Shu sababli, oilaviy qadriyatlarning izchil va sog‘lom bo‘lishi bolaning psixik barqarorligiga xizmat qiladi. To‘liq bo‘lmagan oilalarda ulg‘aygan bolalarda emotsional beqarorlik xavfi yuqoriroq ekanligi aniqlangan. Biroq bu holat bolaning psixik taraqqiyoti to‘xtaydi degani emas. Muhimi - bolaning hayotida barqaror, ishonchli va qo‘llab-quvvatlovchi shaxsning mavjudligidir. Agar ota-ona yoki vasiy bola bilan sifatli emotsional aloqani saqlab qolsa, bola ruhiy jihatdan sog‘lom rivojlanishi mumkin.

Xulosa qilib ayta olamanki, oilaning bolaning psixik taraqqiyotidagi ahamiyati faqat tarbiya bilan cheklanmaydi, balki bolaning hayotga bo‘lgan munosabatini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Oila bolaning ichki tayanch nuqtasini shakllantiradi. Ushbu tayanch mustahkam bo‘lsa, bola tashqi qiyinchiliklarga bardosh bera oladigan, ruhiy jihatdan yetuk shaxs sifatida kamol topadi. Shuni alohida ta‘kidlash joizki, oila nafaqat bolaning bugungi ruhiy holatini, balki uning kelajakdagi

hayotiy pozitsiyasini ham belgilaydi. Oilada ko‘rilgan munosabat bolaning butun hayoti davomida takrorlanish ehtimoli yuqori. Shu sababli, oilaviy tarbiya jarayonida ongli yondashuv, psixologik savodxonlik va mas’uliyat eng muhim omillardan biri bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlarro‘yxati.

1. Karimov I.A. Barkamol avlod - O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. - Toshkent, 1997.
2. .Xamidova G. Oilaviy tarbiyaning muhim pedagogik-psixologik jihatlari. Maktabgacha ta’lim, 2022.
3. .Rustamova G.X., Kamolova A.O. Nosog‘lom muhitda voyaga yetayotgan bolalarda ijtimoiy adaptatsiya muammosi. Science and Education, 2025, 6(2).
4. .Bowlby J. Attachment and Loss. - New York: Basic Books, 1982.
5. .Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development. - Harvard University Press, 1979.
6. Qodirova M. Oila psixologiyasi asoslari. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.

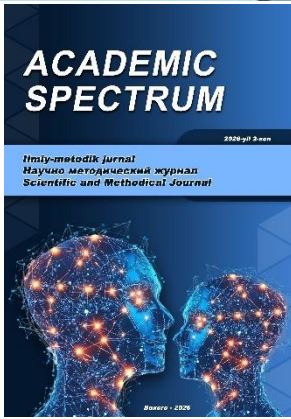
MUNDARIJA:

Qurbonov G‘ulomjon G‘afurovich Ochilboyeva Maftuna Dilshod qizi	<i>Matematik ta’limda differensial yondashuv tushunchasi va uning shakllanishining hozirgi holati</i>	6
Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi Husanboyeva Xurshidabonu Muhammadamin qizi	<i>Axborot texnologiyalarining chet tilini o‘qitish metodikasidagi o‘rni va ahamiyati</i>	10
Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi	<i>Kollaborativ o‘qitish texnologiyasi “boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” faniga tatbiq etish imkoniyati</i>	13
Alimdjanova Dilbar Negmatovna	<i>Jamoat salomatligini fanini o‘qitishda mualliflik pedagogik texnologiyalari</i>	18
Raximova Nasiba Nuriddinovna	<i>O‘smirlarda agressiya muammosini o‘rganishning nazariy-metodologik asoslari</i>	22
Bozorova Nazokat Mamasoatovna	<i>Tarixiy podkastlar va videobloglar o‘quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish shakli sifatida</i>	26
To‘rayeva Dilovar Naimovna	<i>Kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari</i>	30
Bobomurodova Mahzuna Ortiq qizi	<i>Gidronimlarda geografik va tarixiy omillarning aks etishi</i>	33
Giyasova Zuxra Raxmatullayevna	<i>Gaz molekulalarining tezliklar bo‘yicha taqsimoti: desmos yordamida raqamli vizualizatsiya va didaktik imkoniyatlar</i>	36
Bekimbetova Gulnaz Nabatovna	<i>Methodology for using educational materials on natural resources in theoretical classes</i>	43
Narmuradova Rayhon Uktamovna	<i>Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini psixologik tahlilga o‘rgatishning ahamiyati</i>	48
Itolmasova Nafisa Furqatovna	<i>Kasbiy qobiliyat tushunchasi va uning psixologik asoslari</i>	51
Yunusova Sohiba Abdulmamidovna Raxmataliyeva Marjona Xurshidjon qizi	<i>Jarayonlarni boshqarishda rejining va kaizen uslublari asosida samaradorlikni oshirish</i>	54
Narmuradova Rayhon Uktamovna	<i>Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi</i>	57
Ismatova Kamola Azizjon qizi	<i>Bola psixik taraqqiyotida oilaning ahamiyati</i>	60
Ochilova Mexrubon Syratovna	<i>Значение курсов повышения квалификации учителей цифровой грамотности и применению образовательных платформ на уроках географии</i>	64
Sirojov Otajon Orifjonovich	<i>Talabalarning o‘quv faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilishning integrativ mexanizmlarini takomillashtirish</i>	69
Islomov Nurtoy Nomoz o‘g‘li	<i>Talabalarda atamalar bilan ishlash ko‘nikmalarini takomillashtirish</i>	76

Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	<i>Ingliz tili o‘qitishda o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyani rivojlantirish metodlari tahlili</i>	80
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	<i>Maktabdan tashqari ta‘lim strategiyalari: istiqbolli yo‘nalishlar, strategik rejalashtirish va amaliy tadqiqotlar</i>	84
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	<i>Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ta‘lim jarayonidagi o‘rni</i>	88
Odamova O‘g‘iljon Kenjayevna	<i>Ta‘lim muassasalarida psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda ertak terapiyasining o‘rni</i>	91
Shikarov Tolib Tavakalovich	<i>Raqamli pedagogikada adaptiv ta‘lim texnologiyalari: talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va o‘quv samaradorligini oshirish</i>	95
Raximov Azizbek Normurodovich	<i>Jadid munavvarlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mohiyati</i>	99
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili</i>	104
Xolmirzayeva Shahnoza Majidovna	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqillik va ijodiy tashabbusni rivojlantirishning pedagogik asoslari</i>	108
Tangirov Farxodjon Mamatyakubovich	<i>Loyihaga asoslangan faoliyatning o‘quvchilar meta-fan kompetensiyalari va texnologik madaniyatini rivojlantirishga ta‘siri</i>	112
Rasulov Rustambek Odilovich Xoshimov Mirjalol Murodjon o‘g‘li	<i>Xalqaro aloqa: mohiyati, rivojlanishi, va zamonaviy tendensiyalar</i>	119
Baratova Nozima Xidirova Gavhar Rustamovna	<i>Raqamli texnologiyalar asosida barqaror turizmni rivojlantirish istiqbollari</i>	123
Urazaliyeva Dilraboxon Nishonboyevna	<i>O‘smirlarda suisid xavfining bio-psixo-fiziologik mexanizmlari: masofaviy psixogen ta‘sir sharoitida tibbiy-psixologik yondashuv</i>	129
Kurbonov Munis Ro‘zmetova Muhabbat	<i>Ta‘lim jarayonida pedagogik yondashuv axborotlashtirishning ahamiyati</i>	137
Farmonova Dildora Sobirovna	<i>Nogiron bolalarning jamiyatga moslashuvdagi to‘siqlar</i>	140
Axmadova Gulbashakar Azizbekovna	<i>Erta bolalikda emotsional befarqlikning oqibatlari</i>	143
Tojiboyev Ziyodilla A‘zamjon o‘g‘li	<i>Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari</i>	147
Umaraliyeva Hilola Fazliddin qizi	<i>Talabalarning kommunikativ kompetentligi guruhiiy o‘zaro ta‘sir samaradorligining prediktori sifatida</i>	149
Kozieva Ikbol Komilzhonovna	<i>Onomastics funksions</i>	153
Ismatova Dilafruz To‘ymuratovna	<i>Zamonaviy jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi: an‘anaviy modeldan individualistik modelga o‘tish jarayoni</i>	156
Ziyadilloeva Malikabonu Abdulloyevna	<i>Approaches to studying individual soldier performance and group interaction in the armed forces</i>	160

Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	<i>O'smirlik davrida kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-muhit omillari va ularning shaxs kamolotidagi ahamiyati</i>	164
Hamroyev Jasur Umedovich	<i>Oliy ta'lim muassasalarida sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalarning innovatsion tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari</i>	169
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	<i>Social and psychological factors in the development of positive behavior in adolescents</i>	173
Rustamov Shavkat Shuxratovich	<i>Pedagogical and psychological approaches to developing students' innovative competence</i>	177
Назаров Акмал Мардонович	<i>Психологические факторы развития креативного мышления и инновационного подхода у студентов</i>	180
Ганджиев Феруз Фуркатович	<i>Проявления агрессии среди подростков в социальных сетях и их психологические последствия</i>	184
Дехконбоев Шохжахон Ойбекович	<i>Методы и подходы судебно-психологической экспертизы при оценке эмоционального состояния личности</i>	189
Zoirov Abduqodir Askarovich	<i>Talabalarda diqqat sifatлари rivojlanishining psixologik determinantlari</i>	193
Xolmo'minova Yasmina Ma'murjon qizi	<i>Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta'lim dasturlarining samaradorligi</i>	197
Khusanova Gulasal Shuhratjon kizi, Fozilova Shakhzoda Aslam kizi	<i>Comparison of the effectiveness of online and offline learning</i>	200
Raximova Moxinora Xoshimjanovna Ibrohimova Feruzabonu Ilyosbek qizi	<i>Rivojlangan xorijiy mamlakatlar ta'limi taraqqiyotining ayrim masalalari</i>	203
Шарипова Умида Шавкат кизи	<i>Факторы и проблемы исследования гендера в социолингвистике</i>	206
Тагирова Муштарий Махсудовна	<i>Своеобразные черты литературных и публицистических трудов джадидов</i>	209
Narziyeva Husnora	<i>Norasmiy savdoning shahar iqtisodidagi o'rni</i>	212
Xomidova Mahliyo Akobir qizi	<i>Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar, ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari</i>	216
To'raqulova Nargiza Ali qizi	<i>Yozuvning vujuga kelishi va tilshunoslikdagi ahamiyati</i>	219
Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.	<i>Para sportchilarni qo'llab quvvatlashning ijtimoiy psixologik determinatlari (o'smir yoshidagi parasportchilar misolida).</i>	222
Diyorbek Abrayev Mamarajab ogli	<i>Translation of culturally-bound words from english into uzbek: challenges and strategies</i>	225
Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi	<i>O'zbek xalq og'zaki ijodi va uni maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional intellektini rivojlantirishda qo'llashning psixologik asoslari</i>	228

Rahmatova Nasiba Sobirovna	<i>Gender psixologiyasida jinsiy farqlanish muammolarini tahlil qilishda erkaklar va ayollarning rollari</i>	231
Ro‘ziyev Ulug‘bek Muzzafarovich	<i>O‘smirlardagi emotsional zo‘riqishlar va ularni kelib chiqish sabablari</i>	238
Mirzayeva Dilshoda Ikromjonova Sayfidinova Aziza Tolibovna	<i>O‘zbek va ingliz leksikasida nabotot obrazlarining metaforik talqini</i>	242
Qodirova Dilnoza Murtazoyevna	<i>Talabalarda professional identifikatsiya jarayonining psixologik determinantalari</i>	244
Tajibayev Shohruh Maqsudovich	<i>The influence of psychological characteristics on guides’ communicative skills and their professional significance</i>	251
Sharopov Suxrob Shodi o‘g‘li	<i>O‘smirlarda refleksiv xususiyatlar va tanqidiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik</i>	256

“ACADEMIC SPECTRUM”

ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o‘zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E‘lon qilinadigan maqolalarga bo‘lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro‘yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so‘z) va tayanch so‘zlar (8-

10 ta) ingliz, o‘zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to‘liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo‘lsa, ularning har biri haqida to‘liq ma‘lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko‘rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo‘llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro‘yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e‘lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o‘ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko‘rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Anti plagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo‘lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislar va ma‘ruzalari chop etilmaydi. E‘lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko‘chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o‘zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvoohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.

Buxoro

2026. № 2-Son.